

Sygn. akt XXVIII C 9078/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: sekretarz sądowy Elżbieta Gułajska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 czerwca 2024 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **J. N. i M. N.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę ewentualnie o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów kwoty po: 14 900,32 zł (czternaście tysięcy dziewięćset złotych i trzydzieści dwa grosze) i 49 382,27 chf (czterdzieści dziewięć tysięcy trzysta osiemdziesiąt dwa franki szwajcarskie i dwadzieścia siedem centymów) - wszystkie w/w kwoty wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 20 stycznia 2022 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów w udziałach po 1/2 (jednej drugiej) części kwotę 11 851 zł (jedenaście tysięcy osiemset pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 9078/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 czerwca 2024 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 09 lipca 2021 roku (k. 92 – data nadania przesyłki poleconej) przeciwko Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: Bank (...) S.A.” lub Bank), powodowie J. N. i M. N. domagali się zasądzenia od strony pozwanej solidarnie ewentualnie łącznie na ich rzecz kwot 29 800,65 zł i 98 764,55 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty – tytułem zwrotu świadczeń, spełnionych na podstawie nieważnej umowy o (...) hipoteczną nr (...).

Ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia powyższych żądań, powodowie wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej solidarnie ewentualnie łącznie na ich rzecz kwoty 74 609,88 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty – tytułem zwrotu nadpłat, dokonanych w związku z zastosowaniem przez stronę pozwaną niedozwolonych klauzul indeksacyjnych w umowie o (...) hipoteczną nr (...).

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej solidarnie ewentualnie łącznie na ich rzecz kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wyjaśnili, iż podstawę faktyczną ich żądania stanowi, zawarta pomiędzy stronami postępowania w dniu 30 marca 2005 roku, umowa o (...) hipoteczną, indeksowaną kursem CHF. Wyjaśnili, że na podstawie tej umowy Bank wypłacił im kwotę 484 396 zł oraz że w całości spłacili oni kredyt a ponad wartość udzielonego kredytu wpłacili na rzecz Banku kwoty 29 800,65 zł i 98 764,55 CHF. Następnie zarzucili, że postanowienia § 2 ust. 1 i § 7 ust. 1 w/w umowy, określające mechanizm indeksacji, stanowią klauzule abuzywne a skutkiem abuzywności tych postanowień jest nieważność całej umowy. Dodali, że umowa ta jest nieważna także jako sprzeczna z art. 69 ustawy Prawo bankowe i z art. 353¹ k.c. Podali, że posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu. Na zakończenie uzasadnili żądanie ewentualne (k. 3 – 33 – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana odniosła się do zarzutów powodów, dotyczących nieważności spornej umowy. Podniosła, że podstawę udzielania pożyczek hipotecznych stanowiły przepisy ustawy Prawo dewizowe. Podała, że sporna umowa była zgodna z zasadami współżycia społecznego oraz z prawem bankowym a także, iż powodowie zostali rzetelnie pouczeni o ryzyku kursowym. Kolejno odniosła się do zarzutów powodów, dotyczących abuzywności klauzul indeksacyjnych, podnosząc, że nawet jeżeli uznać, że kwestionowane postanowienia stanowią klauzule niedozwolone, to po ich wyeliminowaniu z umowy istniałaby możliwość jej uzupełnienia np. poprzez zastosowanie do przeliczeń kursowych średnich kursów NBP (k. 114 – 182v – odpowiedź na pozew).

W piśmie z dnia 22 kwietnia 2024 roku powodowie wyjaśnili, iż żądanie główne, dotyczy spłat za okres od 20 listopada 2015 roku do 08 czerwca 2016 roku, tj. do całkowitej spłaty pożyczki (k. 316 – pismo powodów z dnia 22 kwietnia 2024 roku).

Pismem z dnia 25 kwietnia 2024 roku powodowie zmodyfikowali roszczenie główne, wnosząc o zasądzenie od strony pozwanej:

1. na rzecz powódki M. N. kwoty 14 900,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwoty 49 382,27 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty – tytułem zwrotu świadczeń, spełnionych na podstawie nieważnej umowy o (...) hipoteczną nr (...),
2. na rzecz powoda J. N. kwoty 14 900,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwoty 49 382,27 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy o (...) hipoteczną nr (...).

W uzasadnieniu tego pisma powodowie wyjaśnili, że w dniu 18 maja 2015 roku zawarli umowę majątkową małżeńską, ustanawiając ustrój rozdzielności majątkowej (k. 318 – 320 – pismo powodów z dnia 25 kwietnia 2024 roku z modyfikacją powództwa).

Pismem z dnia 03 czerwca 2024 roku strona pozwana zgłosiła zarzut zatrzymania (k. 326 – 327v – pismo strony pozwanej z dnia 03 czerwca 2024 roku).

Na rozprawie w dniu 18 czerwca 2024 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku – pełnomocnik strony pozwanej, w jej imieniu, oświadczył, że nie kwestionuje podanej przez powodów wysokości spłat w okresie od 20 listopada 2015 roku do 08 czerwca 2016 roku. Ostatecznie pełnomocnicy stron, w ich imieniu, podtrzymali dotychczasowe stanowiska procesowe i argumentację w sprawie (k. 338 – protokół z rozprawy z dnia 18 czerwca 2024 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małżonkowie J. N. i M. N. planowali wykończyć dom, którego budowę rozpoczęli w 1985 roku. Nie posiadali wystarczających własnych środków pieniężnych na realizację tego celu, dlatego zamierzali zaciągnąć kredyt. Aby uzyskać informacje o ofertach kredytowych banków, skorzystali z usług pośrednika finansowego, który zarekomendował im ofertę pożyczki, powiązanej z walutą frank szwajcarski (CHF) w Banku (...) S.A. jako najkorzystniejszą dla nich. Zostali zapewnieni przez pośrednika, że umowa ta jest dla nich bezpieczna a wahania kursu waluty CHF mogą być kilkuprocentowe i nie mają się czego obawiać. Nie zostali poinformowani, kto i w jaki sposób będzie ustalał kursy CHF stosowane do przeliczeń kursowych na podstawie tej umowy. Nie rozmawiano o możliwości negocjowania postanowień tej umowy.

(**dowód:** k. 306v – 307 – przesłuchanie powoda J. N. w charakterze strony; k. 307 – przesłuchanie powódki M. N. w charakterze strony)

W dniu 01 marca 2005 roku J. N. i M. N. podpisali, wypełniony na druku Banku, wniosek kredytowy, w którym zwrócił się do Banku (...) S.A. o udzielenie im pożyczki w kwocie 670 000,00 PLN. Spośród czterech opcji: PLN, EURO, USD i CHF we wniosku zaznaczono, że walutą pożyczki ma być „CHF”. Wpisano, że okres kredytowania ma wynosić 240 miesięcy, kredyt ma być wypłacony jednorazowo, a raty mają być równe.

W rubrykach, dotyczących informacji o wnioskodawcy, wskazano, że M. N. ma wykształcenie zawodowe i jest bezrobotna, natomiast J. N. ma wykształcenie średnie/policealne i prowadzi działalności gospodarczą.

(**dowód:** k. 187 – 190 – kserokopia wniosku kredytowego)

W dniu 17 marca 2005 roku Bank wydał pozytywną decyzję kredytową w przedmiocie powyższego wniosku, określając w niej warunki umowy kredytu.

(**dowód:** k. 192 – kserokopia druku „Podejmowanie decyzji (...)”)

W dniu 31 marca 2005 roku J. N. i M. N. (dalej też jako (...) lub (...)) oraz Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej też jako Bank) zawarli, sporządzoną w dniu 30 marca 2005 roku, umowę o (...) hipoteczną nr (...) (dalej też jako (...)).

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 Umowy kwota pożyczki wynosić miała 484 396,00 PLN a pożyczka indeksowana miała być do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu.

Wypłata pożyczki miała nastąpić jednorazowo: na rachunek bankowy kredytobiorcy (§ 3 ust. 1 i 2 Umowy).

§ 6 ust. 1 Umowy stanowił, że pożyczka miała być oprocentowana według zmiennej stopy procentowej, natomiast § 6 ust. 2 Umowy – że oprocentowanie pożyczki wynosiło 4,82 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 4,10 p.p..

W § 7 ust. 1 Umowy wskazano, że Pożyczkobiorca zobowiązał się spłacić kwotę pożyczki w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty pożyczki, zgodnie z (...) Banku (...) SA.

W § 8 ust. 1 i 2 Umowy ustanowiono zabezpieczenia spłaty pożyczki w postaci: hipoteki kaucyjnej do kwoty 823 473,20 PLN na rzecz Banku, ustanowionej na nieruchomości, stanowiącej własność Pożyczkobiorców; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych w/w nieruchomości; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie Kredytobiorcy J. N., zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy.

Stosownie do § 10 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 Umowy integralną jej część stanowić miał Regulamin, który miał zastosowanie w zakresie nieuregulowanym Umową.

(**dowód:** k. 39 – 42 – kserokopia umowy o (...) hipoteczną nr (...))

W § 2 pkt 1) Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej Banku (...) S.A. (dalej jako (...)) wskazano, że użyte w nim określenie kredyt oznacza każdą transakcję obciążoną ryzykiem kredytowy, tj. kredyt mieszkaniowy (...), pożyczka hipoteczna (...) Hipoteczna, kredyt konsolidacyjny (...) Konsolidacyjny, kredyt hipoteczny, (...).

W § 2 pkt 8) lit. f) podano, że użyte w nim określenie stopa referencyjna stawka LIBOR (3M) (L. I. R.) oznacza stopę procentową podawaną przez R., ustalaną o godzinie 11:00 (...) w L., na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3 – miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

W § 2 pkt 19 Regulaminu podano, że użyte w nim określenie kredyt w walucie obcej oznacza kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

§ 3 ust. 1 i 2 Regulaminu stanowiły, że kredyt udzielany był w PLN oraz że kredyt mógł być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku (...).

Zgodnie z § 5 ust. 16 pkt 2 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymiernych i jest udzielany w złotych polskich, w umowie kredytowej kwota kredytu miała być określona w PLN.

Stosownie do § 8 ust. 3 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty miała być obliczana według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty.

Zgodnie z § 8 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej Kredytobiorca mógł zastrzec w umowie kredytu, iż Bank będzie pobierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt był indeksowany, o ile ten rachunek był dostępny w aktualnej ofercie Banku.

§ 9 ust. 4 Regulaminu stanowił zaś, że w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonać miał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN, Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

Zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 1) Regulaminu suma (...) nie mogła być niższa od kwoty kredytu określonej w umowie kredytu.

(**dowód:** k. 43 – 60 – wydruk Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank w dniu 05 kwietnia 2005 roku wypłacił kwotę 484 396 zł, którą jednocześnie przeliczył na kwotę zadłużenia Pożyczkobiorców w wysokości 185 443,13 CHF, stosując przy tym kurs kupna waluty CHF z tabeli Kursów Banku z dnia wypłaty, wynoszący 1 CHF = 2,6121 PLN.

(**dowód:** k. 88 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 09 września 2020 roku)

W wykonaniu powyższej Umowy m.in. w okresie od 20 listopada 2015 roku do 08 czerwca 2016 roku Bank pobrał od Pożyczkobiorców tytułem spłaty pożyczki łączne kwoty 29 800,65 zł i 98 765,55 CHF. W dniu 08 czerwca 2016 roku Pożyczkobiorcy w całości spłacili pożyczkę.

(**fakt bezsporny** oraz **dowód:** k. 72 – 86 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 01 września 2020 roku)

Pismem z dnia 22 września 2020 roku pełnomocnik Pożyczkobiorców, w ich imieniu, wezwał Bank do zapłaty kwoty 81 993,82 zł, stanowiącej sumę „nadpłaconych” świadczeń, pobranych od nich przez Bank na podstawie w/w Umowy.

(**dowód:** k. 61 – 65 – kserokopia reklamacji z dnia 22 września 2020 roku)

W odpowiedzi na powyższe pismo Bank pismem z dnia 15 października 2020 roku poinformował, iż nie znajduje podstaw do uwzględnienia zgłoszonych w nim roszczeń.

(**dowód:** k. 68 – 71 – kserokopia pisma Banku z dnia 15 października 2020 roku)

Środki pieniężne, pochodzące z powyższej Umowy pożyczki, zostały przeznaczone na wykończenie domu, który służył zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych Pożyczkobiorców do 2016 roku, kiedy sprzedali oni ten dom.

W dacie zawarcia Umowy J. N. prowadził działalność gospodarczą w branży świadczenia usług przy wznoszeniu budynków i budowl. Zarejestrował tę działalność w domu, na którego wykończenie przeznaczono środki z w/w Umowy pożyczki. Faktycznie nie wykonywał jej w tej nieruchomości. Nie dokonywał odliczeń kosztów kredytu od kosztów działalności gospodarczej.

M. N. w dacie zawarcia Umowy nie prowadziła działalności gospodarczej. Od marca 2015 roku prowadzi ona działalność gospodarczą – prowadzi ośrodek wypoczynkowy. Zarejestrowała ona tę działalność w w/w domu. Faktycznie jej w nim nie wykonywała

W dniu 18 maja 2015 roku Pożyczkobiorcy zawarli umowę o ustanowieniu rozdzielności majątkowej. Od tego czasu aż do całkowitej spłaty spłacali oni pożyczkę w udziałach równych.

O tym, że w w/w Umowie mogą znajdować się postanowienia niedozwolone Kredytobiorcy uświadomili sobie około 2021 roku po konsultacji z prawnikiem.

(**dowód:** k. 306v – 307 – przesłuchanie powoda J. N. w charakterze strony; k. 307 – przesłuchanie powódki M. N. w charakterze strony, k. 321 – 322 – potwierdzona za zgodność z oryginałem kserokopia umowy o ustanowieniu rozdzielności majątkowej)

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie zapłacił Pożyczkobiorcom żądanych przez nich kwot.

(**fakt bezsporny**)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów, kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów.

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w zwykłych kserokopkach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powodów wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowali oni przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy pożyczki, akcentując przede wszystkim, że oferta pożyczki indeksowanej do CHF została im przedstawiona jako korzystna dla nich oraz że nie wyjaśniano im mechanizmów przeliczeń walutowych, które miały być stosowane na podstawie tej Umowy ani ryzyka z nią związanego.

Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z prywatnej opinii, sporządzonej na zlecenie powodów, zgłoszonej na stronie 3 pozwu (k. 5); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonej w pkt 6 pozwu (k. 4); z dokumentów, wymienionych w pkt 3 lit. j) – m) odpowiedzi na pozew (k. 115); z zeznań świadka H. G., zgłoszonych w pkt 4 odpowiedzi na pozew (k. 115); z zeznań świadka J. C., złożonych w innym postępowaniu sądowym, zgłoszonych w pkt 5 odpowiedzi na pozew (k. 115v); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonej w pkt 7 odpowiedzi na pozew (k. 115v); z dokumentów, wymienionych w pkt 12 odpowiedzi na pozew (k. 116v).

Sąd uznał, że wyżej wymienione dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie okazały się bowiem m.in. ustalenia, dotyczące ogólnych procedur Banku w zakresie udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych klientom Banku w okresie zawierania spornej Umowy oraz przeszkolenia pracowników Banku w zakresie tych procedur a także ustalenia, dotyczące sposobu ewidencjonowania przez Bank kredytów i pożyczek indeksowanych do CHF i sposobu finansowania tych kredytów i pożyczek przez Bank. Ponadto w niniejszej sprawie nie miał istotnego znaczenia fakt, w jaki sposób Bank ustalał kursy waluty w Tabeli Kursów, skoro poza sporem było, iż zasady te nie zostały zawarte w przedmiotowej Umowie ani w Regulaminie, a więc nie były wiążące dla stron Umowy. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe, dotyczące udzielonej pożyczki, stosowane przez pozwaną Bank oraz istotne było ustalenie, jakich informacji udzielono powodom przed zawarciem spornej Umowy a nie istniejących w tym zakresie procedur Banku.

Co do dowodów z zeznań świadków H. G. i J. C., to Sąd miał także na uwadze, iż nie brali oni udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powodami, a więc ich zeznania dotyczyć by mogły (co do świadka H. G.) lub dotyczyły (co do świadka J. C.) jedynie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów pożyczek hipotecznych, zaś ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Odnosnie dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania oraz z prywatnych wyliczeń powodów, dotyczących tzw. „odfrankowania” umowy kredytu i prywatnych wyliczeń strony pozwanej, dotyczących kosztów kredytu, to fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie wobec oceny prawnej przedmiotowej Umowy, dokonanej w dalszej części uzasadnienia.

Natomiast co do zgłoszonych przez stronę pozwaną dowodów z dokumentów w postaci opinii prawnej i ekonomicznych, to wskazać należy, iż mogły one stanowić jedynie dowody na wykazanie faktów, że dokumenty te zostały sporządzone przez ich autorów oraz mogły one stanowić wyłącznie wzmocnienie argumentacji prawnej strony pozwanej, która się na nie powołała. Nie mogły one jednak stanowić podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, nie miały bowiem one istotnego znaczenia dla jej rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Żądanie główne powodów zasługiwało na uwzględnienie co do kwot głównych. Zostało ono oddalone w niewielkim zakresie, dotyczącym części roszczenia odsetkowego. Wobec tego, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie roszczenia ewentualnego, zgłoszonego przez powodów na wypadek uznania spornej Umowy za zgodną z prawem.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż stanowisko powodów okazało się uzasadnione w części, opierającej się na zarzucie nieważności Umowy pożyczki na skutek usunięcia z niej klauzul indeksacyjnych. Do wniosku o nieważności Umowy prowadzi analiza jej postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pod kątem abuzywności.

Kolejno wskazać należy, iż w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i nie ma obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 1998 roku w sprawie II UKN 282/98, Legalis

44600, oraz wyrok ETPCZ z 21 lipca 2015 roku w sprawie D. przeciwko T. (...), Legalis 1378918). Dopuszczalne – a w świetle brzmienia art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. wręcz konieczne – jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2017 roku w sprawie VI ACa 1651/15, Legalis 1733044). Większość zagadnień prawnych składających się na decyzje procesowe znalazło już rozstrzygnięcie – przynajmniej na poziomie Sądu Apelacyjnego – i nie wymaga nadmiernie szerokiego omówienia. Wobec tego, Sąd – stosownie do wymogów art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. – sporządził niniejsze uzasadnienie w sposób możliwie zwięzły.

Przechodząc do prawnej analizy przedmiotowej Umowy, wskazać należy, iż ma do niej zastosowanie przepis art. 720 § 1 k.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Do analizowanej Umowy mają także zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe, zgodnie bowiem z art. 78 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – do umów pożyczek pieniężnych zawieranych przez bank stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zabezpieczenia spłaty i oprocentowania kredytu.

Kolejno wskazać należy, iż pożyczka indeksowana do waluty obcej to pożyczka udzielona w złotych polskich, której kwota jest odnoszona do waluty obcej. Pożyczka taka jest pożyczką złotową, z tym, że na skutek indeksacji, saldo pożyczki wyrażone jest w walucie obcej, do której pożyczka została indeksowana. Pożyczkobiorca może dokonywać spłaty rat pożyczki bądź w walucie, do której pożyczka została indeksowana bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wyplata pożyczki indeksowanej do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata pożyczki przez pożyczkobiorcę następować będzie w walucie, do której pożyczkę indeksowano.

Mając powyższe na uwadze, dokonać należy rozróżnienia pomiędzy pożyczką indeksowaną do waluty obcej a pożyczką czysto walutową. W przeciwieństwie do pożyczki indeksowanej, pożyczka walutowa to pożyczka udzielona w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacana i spłacana. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powodowie będą spłacać raty kapitałowo – odsetkowe z całą pewnością należy mówić o pożyczce indeksowanej, nie zaś pożyczce walutowej.

Przedmiotowa Umowa w § 2 ust. 1 i 2 zdanie 1 przewidywała, że kwota pożyczki wynosi 484 396,00 PLN oraz że pożyczka jest indeksowana do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu. Stosownie do § 7 ust. 1 Umowy Pożyczkobiorca zobowiązał się spłacić kwotę pożyczki w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty pożyczki, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Banku (...).

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, pożyczka miała zostać wypłacona w złotych polskich, indeksowana kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodom w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Tabeli Kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zostać ustalona z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty pożyczki, zgodnie z Tabelą Kursów.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą pożyczki był PLN świadczy nie tylko kwota pożyczki, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także treść § 2 ust. 2 Umowy, który wskazuje, iż pożyczka jest indeksowana do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem CHF według Tabeli Kursów Walut obowiązującej w Banku (...)

w dniu uruchomienia kredytu. Oznaczało to, iż najpierw miała być wypłacona kwota w PLN i ta kwota następnie miała być przeliczona zgodnie z kursem CHF, a nie odwrotnie. Na PLN jako na walutę pożyczki wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie np. wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN – do sumy 823 473,20 PLN (§ 8 ust. 1 pkt 1) Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli pożyczka – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty pożyczki, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia pożyczki, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty pożyczki (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Pożyczkobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty pożyczki – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów pożyczki indeksowanej do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu, dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa pożyczki indeksowanej, przewidującej spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy pożyczki i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c.).

Mając na uwadze treść wyżej cytowanych postanowień § 2 ust. 1 i 2 Umowy, stwierdzić należało, iż w powyższej Umowie określono kwotę w złotych polskich, która podlegać miała wypłacie Pożyczkobiorcy, zaś jakiej kwocie w CHF miała odpowiadać ta kwota, miało zostać ustalone w dniu wypłaty pożyczki. Zauważyć należy, iż powodowie zainteresowani byli otrzymaniem kwoty w złotych polskich i otrzymali kwotę w złotych polskich. Kwota pożyczki w złotych polskich w chwili zawierania Umowy była powodom znana. Dodatkowo strony w Umowie ustaliły, że wartość wypłaconej w PLN kwoty (saldo pożyczki) zostanie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów Walut obowiązującej w Banku w chwili uruchomienia pożyczki.

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwanego Banku mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach kursowych, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

I. NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA UMOWNE

Odnosząc się do zarzutów powodów, dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień, zawartych w Umowie i Regulaminie, wskazać należy, iż w ocenie Sądu, postanowienia te, określające sposoby wyliczenia kwoty pożyczki, podlegającej spłacie i wysokości rat pożyczki, stanowią postanowienia niedozwolone, a tym samym nie wiążą powodów. Przy czym, w ocenie Sądu, wyeliminowanie tych postanowień z przedmiotowej Umowy prowadzi w niniejszej sprawie do jej upadku, a więc do jej nieważności.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wskazać należy, iż regulacja, zawarta w art. 385¹ – 385³ k.c., stanowi implementację dyrektywy 93/13, co rodzi określone konsekwencje dla wykładni tych przepisów. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, by dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, tak by osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tak m.in. wyrok TSUE C-377/14). Krajowe sądy i trybunały powinny tak wyklądać prawo wewnętrzne, aby w pełni uwzględniało ono nie tylko literę, ale i ducha prawa unijnego (tak E. Łętowska w: System prawa prywatnego T.5 – Zobowiązania część ogólna, Warszawa 2013, s. 30). Stosując zatem art. 385¹ k.c. należy stosować wykładnię przyjazną dla prawa unijnego – w szczególności potwierdzoną orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE” lub „Trybunał Sprawiedliwości”).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki, określone w powołanym wyżej art. 385¹ k.c., pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy, dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż rozważając abuzywność kwestionowanych postanowień umownych, Sąd miał na uwadze, iż były już one przedmiotem kontroli przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako „SOKiK”). Wprawdzie postanowienia analizowane przez ten Sąd dotyczyły umów kredytu indeksowanego do waluty obcej, jednakże zawarty w nich mechanizm indeksacji, był tożsamy z mechanizmem indeksacji, zawartym w spornej Umowie pożyczki.

SOKiK w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XVII AmC 426/09, uznał za niedozwolone i zakazał Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. wykorzystywania w obrocie z konsumentami m.in. postanowień wzorca umowy o następującej treści:

- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.”,

- „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty.”.

Na podstawie powyższego prawomocnego wyroku w dniu 15 maja 2012 roku cytowane postanowienia wpisane zostały do rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pod numerami odpowiednio (...) i (...).

Powyższe stanowi argument za uznaniem w niniejszej sprawie kwestionowanych postanowień umownych za klauzule abuzywne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 roku, w sprawie III CZP 17/15; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 lipca 2021 roku w sprawie I CSKP 222/21, LEX nr 3218438). Wobec wpisania kwestionowanych postanowień umownych do rejestru klauzul niedozwolonych Sąd co do zasady nie mógł odmiennie ocenić określonych postanowień umownych i był zobowiązany do przyjęcia, że postanowienie o takiej treści jako niedozwolone postanowienie umowne spełniały wszystkie określone w przepisach kodeksu cywilnego przesłanki.

Nawet zatem przyjęcie, że w sprawie niniejszej powodowie zostaliby prawidłowo pouczeni o ryzyku kursowym, nie mogło prowadzić do wniosku, że kwestionowane postanowienia nie są abuzywne.

Ponadto Sąd miał na uwadze, iż zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 21 września 2023 roku w sprawie C -139/22 Artykuł 3 ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 8 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by warunek umowy, który nie był indywidualnie negocjowany, został uznany przez właściwe organy krajowe za nieuczciwy z tego tylko powodu, że jego treść jest równoznaczna z treścią postanowienia wzorca umowy wpisanego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych.

Mając powyżej na uwadze, wobec wpisania kwestionowanych klauzul umownych do rejestru klauzul niedozwolonych na podstawie prawomocnego wyroku SOKiK, wydanego w sprawie, w której pozwanym był Bank (...) S.A. oraz wobec wiążącego charakteru tego wyroku – w niniejszej sprawie, celem ustalenia, czy kwestionowane postanowienia stanowią klauzule abuzywne, wystarczające było ustalenie, czy powodowie, zawierając przedmiotową Umowę, działali jako konsumenci oraz czy kwestionowane postanowienia zostały z nimi indywidualnie uzgodnione.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że pozwany Bank zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z pożyczki miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na wykończenie domu, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów do 2016 roku. Wprawdzie powód w dacie zawierania Umowy prowadził działalność gospodarczą, jednakże działalności tej nie wykonywał w domu, na którego wykończenie przeznaczono środki z pożyczki ani też żadna kwota z kredytu nie została przeznaczona na tę działalność. Działalność ta została jedynie zarejestrowana w tym domu, tj. adres tego domu wskazano jako adres tej działalności dla celów ewidencyjnych. Podkreślenia wymaga, iż celem pożyczki było wykończenie domu, aby powodowie mogli w nim mieszkać a nie po to, aby powód mógł w nim zarejestrować działalność gospodarczą.

Wskazać należy, za Sądem Apelacyjnym w Warszawie (wyrok z dnia 29 września 2022 roku w sprawie I ACa 256/21, LEX nr 3447231), że o statusie konsumenta na tle przepisu art. 22¹ k.c. rozstrzyga kilka elementów, z których kluczowym jest niezwiązany z działalnością gospodarczą lub zawodową charakter czynności prawnej dokonywanej z przedsiębiorcą. Kryterium to oznacza, że status konsumenta nie podlega ocenie in abstracto, lecz w relacji do konkretnej czynności prawnej. Okoliczność, że osoba fizyczna prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową nie pozbawia jej per se atrybutu konsumenta. Osoba taka może bowiem korzystać ze statusu konsumenta, jeżeli dokonywana przez nią czynność nie jest bezpośrednio związana z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż fakt, że powód w momencie zawierania Umowy prowadził – niezwiązaną z Umową – działalność gospodarczą, nie ma żadnego wpływu na ocenę jego statusu jako konsumenta, a co za tym idzie – uprawniony był on do korzystania z ochrony, przewidzianej w art. 385¹ k.c.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli oni realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż konsekwencje usunięcia z umowy postanowień określających mechanizm indeksacji szczegółowo rozważył TSUE w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18. Potwierdzając stanowisko polskiego sądu odsyłającego, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po usunięciu uznanego za abuzywne odesłania do kursów kupna i sprzedaży z tabeli kursowej banku niemożliwe jest określenie kursu wymiany, a tym samym wykonanie przedmiotowej umowy, a zatem że skuteczne zakwestionowanie kursów wymiany walut jest równoznaczne z usunięciem postanowień o indeksacji w całości (pkt 24 i 36). Tym samym w świetle przepisów prawa krajowego utrzymanie umowy bez zawartych w niej warunków nie jest możliwe, co musi prowadzić do jej nieważności, czemu nie sprzeciwia się art. 6 Dyrektywy (pkt. 43). Dzieje się tak w szczególności, gdy – jak w sprawie niniejszej – usunięcie postanowień dotyczących kursów oznacza pośrednie usunięcie z umowy ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją umowy. Skoro warunek ryzyka kursowego jest traktowany jako określający główny przedmiot umowy kredytu (pkt 44), to bez niego utrzymanie obowiązywania umowy nie jest możliwe, gdyż powoduje to zmianę charakteru umowy.

Ponadto w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Natomiast zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, iż niedopuszczalne jest uzupełnienie abuzywnych postanowień umowy przez sąd poprzez zmianę treści tych postanowień, gdyż mogłoby to zagrażać realizacji długoterminowych celów stawianych przez Dyrektywę 93/13 (wyrok (...) C-19/20 pkt 67 i 68). Jeśli umowa po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków nie może obowiązywać, sąd może – jedynie w celu uniknięcia penalizujących konsumenta konsekwencji – uzupełnić umowę przepisami dyspozytywnymi (wyrok (...) C-26/13 w sprawie K. pkt 82-85). Niezależnie od wątpliwości co do możliwości zastąpienia kursu Banku kursem średnim NBP, należy zauważyć, że tego rodzaju zabieg nie usunąłby znaczącej nierównowagi między stronami, jaka powstała ze szkodą dla konsumenta na skutek włączenia do umowy warunku ryzyka kursowego.

Ponadto za niedopuszczalnością takiego „uzupełniania” umowy wypowiedział się TSUE w wyroku z dnia 08 września 2022 roku w sprawach połączonych od C#80/21 do C#82/21, w którym wskazał, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu,

zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowy, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli Kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień abuzywnych (§ 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 Umowy oraz § 8 ust. 3 Regulaminu) nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie mogłaby obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy pożyczki indeksowanej. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych i ich wyeliminowania z Umowy dochodzi do jej upadku.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Tabeli Kursów, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy pożyczki indeksowanej. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy pożyczki indeksowanej do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby zatem uznać za nieważną na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – stwierdzenie, że w/w postanowienia Umowy stanowiły klauzule abuzywne, prowadziły do upadku całej Umowy.

Wobec powyższego, zbędne okazało się odnoszenie do kolejnych zarzutów powodów, dotyczących nieważności przedmiotowej Umowy. Już bowiem uwzględnienie powyższych zarzutów powodów skutkowało uwzględnieniem ich żądania głównego, opartego na zarzucie nieważności spornej Umowy.

II. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec przesłankowego ustalenia, że przedmiotowa Umowa była nieważna a więc, że wynikający z niej stosunek prawny nie istniał, strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Na uwzględnienie zasługiwało zatem żądanie powodów zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz kwot, stanowiących sumę wpłat dokonanych przez nich na rzecz Banku na podstawie przedmiotowej Umowy w okresie wskazanym w pozwie.

Podstawę prawną powyższego żądania powodów stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powodowie w niniejszym postępowaniu ostatecznie domagali się zasądzenia od strony pozwanej na rzecz każdego z nich kwot po 14 900,32 zł i 49 382,27 CHF, podając że stanowią one sumę spłat pobranych od nich przez Bank w okresie od 20 listopada 2015 roku do 08 czerwca 2016 roku. Suma spłat w tym okresie, podana przez powodów, nie była kwestowana przez stronę pozwaną (k. 338).

Wobec powyższego, Sąd w pkt I sentencji wyroku zasądził od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów żądane przez nich kwoty. Z dowodów zgromadzonych w sprawie wynikało bowiem, że po ustaniu pomiędzy powodami wspólności majątkowej małżeńskiej kredyt spłacali oni w udziałach równych.

III. ODSETKI USTAWOWE ZA OPÓŹNIENIE

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie zaś z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Sąd uznał, iż żądanie powodów o zasądzenie na ich rzecz odsetek ustawowych za opóźnienie jest zasadne w przeważającej części. Powodowie przed wniesieniem pozwu wezwali wprawdzie Bank do zapłaty, jednakże w wezwaniu tym wskazali inną kwotę niż dochodzona w tym postępowaniu a ponadto wskazali, że domagają się zapłaty tej kwoty jako „nadpłat” rat pożyczki, a nie z powodu nieważności Umowy. Wobec tego, Sąd uznał, że dopiero pozew w tej sprawie stanowił wezwanie do zapłaty oparte na zarzucie nieważności Umowy. W ocenie Sądu, minimalnym terminem na spełnienie świadczenia jest termin tygodniowy. Wobec tego, odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonych kwot zostały zasądzone od 8-go dnia po dniu doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu (k. 108), a więc od 20 stycznia 2022 roku do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie w pkt II sentencji wyroku Sąd oddalił roszczenie odsetkowe powodów.

IV. ZARZUT ZATRZYMANIA

Sąd nie uwzględnił również podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Stosownie do art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Sąd nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania, ponieważ w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, do umowy kredytu nie można stosować przepisów dotyczących prawa zatrzymania z uwagi na to, iż świadczenia obu stron tej umowy mają charakter jednorodząjowy – pieniężny, a więc jej stronom przysługuje dalej idących środek prawny służący ochronie przed akcją procesową przeciwnika, tj. potrącenie wzajemnych wierzytelności.

Wskazać należy, iż w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2023 roku w sprawie II CSKP 1468/22 Sąd ten wskazał, że istota prawa zatrzymania została wyrażona w art. 461 § 1 k.c. – chodzi w nim o prawo zatrzymania cudzej rzeczy przez zobowiązanego do jej wydania do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia określonych roszczeń. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że nie sposób abstrahować od celu i istoty prawa zatrzymania, wynikających z art. 461 k.c. Dodał również, iż w tzw. „sprawach frankowych” należy mieć na uwadze kwestię ochrony konsumentów, przewidzianą w dyrektywie 93/13 a przyjęcie dopuszczalności zarzutu zatrzymania w umowach kredytowych z konsumentami mogłoby stać w sprzeczności z ochroną praw kredytobiorcy, jako konsumenta, gwarantowaną przez przepisy unijne.

Ponadto Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 sierpnia 2023 roku w sprawie I ACa 292/23 podkreślił m.in. iż zastrzeżenie budzi samo wykorzystanie konstrukcji prawnej zatrzymania, jeżeli świadczenia spełnione przez obie strony mają charakter pieniężny

Zgodnie zaś z wyrokiem TSUE z dnia 14 grudnia 2023 roku w sprawie C -28/22 Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą, w sytuacji gdy umowa kredytu hipotecznego zawarta przez przedsiębiorcę z konsumentem nie może już pozostać wiążąca po usunięciu nieuczciwych warunków zawartych w tej umowie, przedsiębiorca ten może powołać się na prawo zatrzymania umożliwiające mu uzależnienie zwrotu świadczeń otrzymanych od tego konsumenta od przedstawienia przez niego oferty zwrotu świadczeń, które sam otrzymał od tego przedsiębiorcy, lub gwarancji zwrotu tych ostatnich świadczeń, jeżeli wykonanie przez tego samego przedsiębiorcę tego prawa zatrzymania powoduje utratę przez rzeczonoego konsumenta prawa do uzyskania odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania zobowiązania umownego po tym, jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu świadczeń zapłaconych jemu w wykonaniu tej umowy.

Stosownie do poglądu TSUE, wyrażonego w postanowieniu z dnia 08 maja 2024 roku, w sprawie C-424/22 Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą w kontekście stwierdzenia nieważności zawartej przez instytucję bankową z konsumentem umowy kredytu hipotecznego z uwagi na nieuczciwy charakter niektórych warunków tej umowy powołanie się przez tę instytucję na prawo zatrzymania prowadzi do uzależnienia przysługującej konsumentowi możliwości uzyskania przez niego zapłaty kwot, które zasądzono od wspomnianej instytucji ze względu na skutki restytucyjne wynikające ze stwierdzenia nieuczciwego charakteru tych warunków, od równoczesnego zaoferowania przez rzeczonoego konsumenta zwrotu albo zabezpieczenia zwrotu całości świadczenia otrzymanego od tej samej instytucji przez konsumenta na podstawie wspomnianej umowy, niezależnie od spłat dokonanych już w wykonaniu tej umowy.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela powyższe stanowiska wyrażone przez Sąd Najwyższy, Sąd Apelacyjny w Warszawie oraz TSUE. Mając je na uwadze, Sąd uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy zarzut zatrzymania nie zasługiwał na uwzględnienie.

V. KOSZTY PROCESU

O kosztach postępowania (pkt III sentencji wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., uznając, że powodowie ulegli tylko w nieznacznej części swego żądania, tj. co do części roszczenia odsetkowego. Wobec tego, kosztami postępowania Sąd w całości obciążył stronę pozwaną. Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powodów w udziałach po 1/2 części kwotę 11 834 zł składały się: kwota 1 000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 10 800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powodów, będącego adwokatem (ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1800) oraz kwota 34 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictwa. Na podstawie art. 98 § 11 k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. (...);
2. (...);
3. (...);
4. (...).